

IV. Література XX ст.

Тема 23. Максим Рильський (1895-1964)

Український поет, науковий діяч, критик, перекладач, публіцист, фольклорист, етнограф, мистецтвознавець, літературознавець, мовознавець.

Основні твори: збірки: «На узліссі», «Під осінніми зорями», «Синя далечінь», «Крізь бурю й сніг», «Тринадцята весна», «Де сходяться дороги», «Гомін і відгомін», «Троянди й виноград», «Далекі небосхили», «Голосіївська осінь», «В затінку жайворонка».

Його творчість поділилась на два річища — офіційне та ліричне, в останньому йому вдавалося створити незалежні від політики, суто мистецькі твори, які пережили його. У радянську добу Рильський написав тридцять п'ять книжок поезій, кращі серед яких — «Знак терезів» (1932), «Літо» (1936), «Україна», «Збір винограду» (1940), «Слово про рідну матір», «Троянди й виноград» (1957), «Голосіївська осінь», «Зимові записи» (1964); чотири книжки ліро-епічних поем, багато перекладів зі слов'янських та західноєвропейських літератур, наукові праці з мовознавства та літературознавства. 1943 року його обрано академіком. У 1944—1964 роках Максим Рильський був директором Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН України. 1960 року йому було присуджено Ленінську премію, у 1943, 1950 — Державну премію СРСР.

У творчості Рильського гармонійно поєднується і жанр натхнення, і «холод ума поверяющего», необхідний для поета. (С. Крижанівський)

«Молюсь і вірю...»

Літературний рід: лірика.

Жанр: вірш-рефлексія.

Вид лірики: інтимно-філософська.

Провідний мотив: як прекрасно жити на цьому світі; герой закликає ліричну героїню побачити красу навколо, вирушити в далеку життєву путь.

Твір має виразний життєствердний мотив:

Молюсь і вірю. Вітер грає

І п'яно віє навкруги,

І голубів тремтячі зграї

Чекають неба береги.

Віршовий розмір: чотиристопний ямб.

Вид римування: перехресне.

Рима: чергування жіночої і чоловічої рими, що увиразнює звукову тональність вірша.

Символи у вірші - голуби (символи миру, кохання), синя глибина (небо, символ свободи, почуттів).

У вірші поет майстерно відтворює красу почуттів ліричного героя, його єдність з природою, стан закоханості у світ. Поет здійснює своєрідний психоаналіз внутрішнього світу персонажа. Вірш пройнятий життєрадісністю, спрагою жагучого серця, вишуканістю почуттів. Композиційно твір будується як монолог. Оповідь веде ліричне «я», звертаючись до «ти», як до «іншого», унаслідок чого виникає діалогізм:

І ти смієшся, й даль ясніє,

І серце б'ється, як в огні,

І вид пречистої надії Стоїть у синій глибині.

Життєлюбність охоплює душу героя, спонукає його діяти:

Що буду жити, поки жити Мені дозволить дух життя!

У вірші виразно проступає неокласицистична поетика: витонченість образів, захоплення красою світу, гармонія думки і почуттів.

Вірою, надією, оптимізмом сповнені поетичні рядки вірша М. Рильського «Молюсь і вірю...». Голуби в небі, дзвінкий сміх коханої людини поруч, вітер, простір, води — хіба це не щастя? Ліричний герой упевнений у собі, світ він уже називає своїм дітям і готовий жити, поки «дозволить дух життя». Бог, природа й він сам виступають єдиним, гармонійним цілим, і нам передається оця бадьорість, цей оптимізм молодого поета.

Молюсь і вірю

Молюсь і вірю. Вітер грає

І п'яно віє навкруги,

І голубів тремтячі зграї

Черкають неба береги.

І ти смієшся, й даль ясніє,

І серце б'ється, як в огні,

І вид пречистої надії

Стоїть у синій глибині.

Кленусь тобі, веселий світе,

Кленусь тобі, моє дитя.

Що буду жити, поки жити

Мені дозволить дух життя!

Ходім! Шумлять щасливі води,

І грає вітер навкруги,

І, голуби ясної вроди

Черкають неба береги.